

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

I N F O R M A C I J A

O SEKTORU LEASINGA U FEDERACIJI BOSNE I HERCEGOVINE

30. 9. 2015.

Sarajevo, studeni 2015. godine

I. UVOD.....	3
II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH.....	5
1. STRUKTURA LEASING SEKTORA	5
1.1. Status, broj i poslovna mreža	5
1.2. Struktura vlasništva.....	5
1.3. Kadrovska struktura	5
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	6
2.1. Bilanca stanja	6
2.1.1. Kvaliteta aktive	9
2.2. Struktura pasive.....	11
2.3. Profitabilnost	13
3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNO UČEŠĆE, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE	14
3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga.....	14
3.2. Tržišni udjel prema finansijskom volumenu i broju ugovora	16
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa.....	17
3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizičke osobe	19
III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE	19
IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA	21
PRILOZI	22
Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima.....	22
Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava.....	23
Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava	24
Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing	24
Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja.....	25
Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka.....	26
Prilog 7. Rangiranje bilančne sume.....	27

I. UVOD

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (u daljnjem tekstu: Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor leasing društava, sačinila je Informaciju o sektoru leasinga u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2015. na temelju analize izvješća o poslovanju koja su leasing društva dostavila Agenciji (posredni-off site nadzor), podacima kojima raspolaže konstatiranim u kontrolama na licu mjesta (neposredni-on site nadzor), te ostalim informacijama i podacima koje leasing društva dostavljaju Agenciji.

Poslovanje leasing društava u Federaciji BiH je regulirano Zakonom o leasingu koji je stupio na snagu 3. 1. 2009. („Službene novine Federacije BiH" broj: 85/08, 39/09 i 65/13). Zakonom su definirani uvjeti za osnivanje, poslovanje i prestanak rada leasing društava, prava i obveze subjekata u poslovima leasinga, upravljanje rizicima, financijsko izvještavanje, aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i nadzor nad poslovanjem leasing društava.

Nadzor nad leasing društvima je uspostavljen nakon izdavanja licencije za rad leasing društvima od strane Agencije sa ciljem stalnog praćenje poslovanja i financijskog stanja svakog pojedinačnog leasing društva i sektora leasinga u Federaciji BiH u cjelini, utvrđivanjem usklađenosti poslovanja leasing društava s važećim propisima, te analiziranjem i provjerama financijskih izvještaja leasing društava.

Poslovanje leasing sektora u Federaciji BiH već duže razdoblje odvija se u uvjetima djelovanja financijske i ekonomske krize koja je utjecala i na usporavanje i stagnaciju poslovnih aktivnosti leasing društava u prethodnim razdobljima poslovanja.

Agencija je tijekom drugog kvartala 2015. godine izdala dozvolu za rad novom leasing društvu Porsche leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga (u daljnjem tekstu: Porsche Leasing d.o.o.), koje je poslovne aktivnosti započelo početkom trećeg kvartala 2015. godine. Dolaskom na tržište navedenog društva u narednom razdoblju se može očekivati povećanje bilančne sume sektora leasinga, kao i povećanje udjela sektora leasinga u financijskom sektoru FBiH.

Financijski pokazatelji i broj novozaključenih ugovora u razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. ukazuju na znake stabilizacije poslovanja, naročito ukoliko se uzme u obzir da je u navedenom razdoblju, od ukupno sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za rad Agencije, tržišno aktivno pet leasing društava (novo-osnovano leasing društvo započelo poslovne aktivnosti tijekom trećeg kvartala 2015. godine).

Bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2015. iznosila je 484.015 tisuća KM, što je za 14.417 tisuća KM ili 2,89% manje u odnosu na 31.12.2014.

Ukoliko se usporede pojedinačne bilančne sume šest leasing društava sa podacima na dan 31.12.2014. godine, dolazi se do zaključka da je kod dva leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 31.809 tisuća KM (ne uključujući bilančnu sumu novoosnovanog leasing društva), dok je kod četiri leasing društva evidentan pad bilančne sume u iznosu od

48.116 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 25.450 tisuća KM ili 53% od ukupno iskaznog smanjenja bilančne sume.

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. na razini djelatnosti leasinga u Federaciji BiH kao rezultat poslovanja ostvarena je dobit u iznosu od 7.400 tisuća KM. Dva leasing društva su iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 5.351 tisuće KM, dok je pet leasing društava iskazalo pozitivan financijski rezultat u iznosu od 12.751 tisuća KM.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2015. iznosio 32.151 tisuća KM. U usporedbi sa 31.12.2014., navedena pozicija je manja za 2.605 tisuća KM ili 7,50%. Jedno leasing društvo je iskazalo kapital manji od iznosa propisanog odredbama Zakona o leasingu (250.000 KM) i isto je pod posebnom pažnjom Agencije. Napominjemo da su osnivači tog leasing društva usvojili odluku o dokapitalizaciji koja će se obaviti tijekom četvrtog kvartala 2015. godine.

Neposredni nadzor nad poslovanjem leasing društava provode ovlaštene osobe Agencije sveobuhvatnim i ciljanim kontrolama - pregledom poslovanja na licu mjesta. Kontroliranim leasing društvima nakon konačnosti zapisnika izdaju se nalozi za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti u cilju unapređenja, zakonitosti, profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju.

U razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. obavljeno je 6 on site kontrola i to dvije opsežne kontrola, dvije kontrole izvršenja naloga danih rješenjem i dvije ciljane kontrole u segmentima postupanja društava po odredbama Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga i kontrola provedenog procesa integracije poslovnih funkcija.

Nepravilnosti utvrđene on-site nadzorom leasing društava u prva tri kvartala 2015. godine odnosile su se na nedostatke sustava internih kontrola u segmentu kvalitete postupanja po internim aktima, kvalitete postupanja sukladno odredbama Zakona o zaštiti žiranata, te kvalitete sustava internih kontrola u navedenom segmentu poslovanja, kao i kvalitete internih akata i postupanja po ugovorima zaključenim sa sudužništvom, nepoštivanje odredbi Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga, neadekvatnu uspostavu organizacijske strukture, nepravilnosti u segmentu računovodstvene funkcije leasing društava, neadekvatno upravljanje poslovnim procesima koji su vezani za upravljanje rizicima i dostava neadekvatnih podataka u Centralni registar kredita kod Centralne banke BiH.

U podatke iskazane u Informaciji na dan 30. 9. 2015. su uključeni podaci dostavljeni od sedam leasing društava koja posjeduju dozvolu za obavljanje poslova leasinga u Federaciji BiH, ukoliko nije drugačije naznačeno.

II. POSLOVNE PERFORMANSE LEASING SEKTORA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA LEASING SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Dozvolu za obavljanje leasinga na dan 30. 9. 2015. je posjedovalo 7 leasing društava, koja su djelatnost leasinga obavljala u sjedištu društva kao i u 10 podružnica, od kojih se 6 podružnica nalazi u Federaciji BiH i 4 podružnice u Republici Srpskoj.

Dozvolu za obavljanje poslova leasinga na dan 30. 9. 2015. posjeduju sljedeća leasing društva:

1. ASA Aleasing d.o.o. Sarajevo,
2. NLB Leasing d.o.o. Sarajevo,
3. Porsche Leasing d.o.o. Društvo za poslove leasinga
4. Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo,
5. Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo,
6. UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo i
7. VB Leasing d.o.o. Sarajevo.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva prethodno navedenih leasing društava je sljedeća: četiri leasing društva nalaze u 100% vlasništvu nerezidentnih pravnih osoba, dva leasing društva se nalaze u većinskom vlasništvu (preko 51%) nerezidentnih pravnih osoba, dok se jedno leasing društvo nalazi u 100% vlasništvu rezidentnih pravnih osoba. Jedno od leasing društava je u procesu prijenosa vlasničkog udjela s nerezidentne na rezidentnu pravnu osobu. Završetak procesa prijenosa udjela će se okončati do kraja tekuće poslovne godine. Detaljni podaci o pregledu vlasničke strukture leasing društava dani su u Prilogu 2. Informacije.

1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30. 9. 2015. u sektoru leasinga na području Federacije BiH je ukupno angažirano 176 zaposlenika, od čega je 141 zaposlenik angažiran putem ugovora o radu (stalno zaposleni) u leasing društvima registriranim u Federaciji BiH, 8 zaposlenika je angažirano u leasing društvu čije je sjedište u Republici Srpskoj, a koji su zaposleni u podružnicama u Federaciji BiH, dok je 27 zaposlenika angažirano putem studentskog servisa i preko organizacija koje posreduju u zapošljavanju (privremeno zaposleni). U usporedbi sa 30. 6. 2015., broj zaposlenika angažiranih putem ugovora o radu je povećan iz razloga jer je u izvješća uključen i broj zaposlenika novo-osnovanog leasing društva (šest zaposlenika).

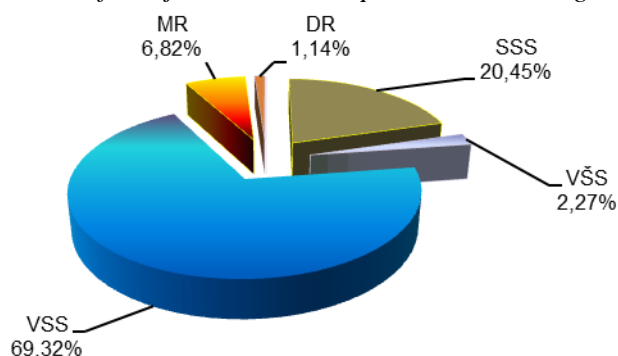
U Tablici 1. Informacije su iskazani usporedni podaci o broju zaposlenika u leasing društvima na dan 31.12.2014., 31.3.2015., 30.6.2015. i 30.9.2015. godine.

Tablica 1. Usporedni prikaz broja zaposlenika u leasing sektoru

	31.12.2014	31.3.2015	30.6.2015	30.9.2015
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u FBiH				
Broj stalno zaposlenih	130	131	134	141
Broj privremeno zaposlenih	36	31	33	27
Broj zaposlenih u leasing društvima sa sjedištem u RS na području FBiH				
Broj stalno zaposlenih	7	8	8	8
Broj privremeno zaposlenih	0	0	0	0
UKUPNO	173	170	175	176

U kvalifikacijskoj strukturi zaposlenika u leasing sektoru na dan 30.9.2015. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na prethodna izvještajna razdoblja. I dalje najveći udjel imaju zaposlenici s visokom stručnom spremom (69,32%), nakon čega slijede zaposlenici sa srednjom stručnom spremom (20,45%).

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenika u leasing sektoru na dan 30.9.2015.

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi leasing društva mjeri se putem omjera aktive i broja zaposlenih (aktiva po zaposlenom). Na dan 30. 9. 2015. na razini sektora leasinga na svakog zaposlenog se odnosi 3.433 tisuće KM aktive (31.12.2014. godine – 3.720 tisuća KM po zaposlenom). Analitički pokazatelji za pojedinačna leasing društva kreću se u rasponu od 315 do 4.353 tisuća KM aktive po zaposlenom.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma leasing društava u Federaciji BiH na dan 30. 9. 2015. je iznosila 484.015 tisuća KM, što je za 14.417 tisuća KM ili 2,89% manje u odnosu na 31.12.2014. Pojedinačno promatrano, kod dva leasing društva evidentan porast bilančne sume u iznosu od 31.809 tisuća KM, dok je kod četiri leasing društva evidentan pad bilančne sume u iznosu od

48.116 tisuća KM, od čega se na jedno leasing društvo odnosi 25.450 tisuća KM ili 53% od ukupno iskaznog smanjenja bilančne sume. Bilančna suma novoosnovanog leasing društva na dan 30. 9. 2015. je iznosila 1.890 tisuća KM.

Na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) odnosi se 57,17% od ukupne aktive leasing društava.

U strukturi ukupne aktive leasing društava najznačajniji udjel su imala neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga koja iznose 344.400 tisuće KM ili 71,15% od ukupne aktive sektora leasinga. U usporedbi sa 31.12.2014., neto potraživanja po osnovi financijskog leasinga su veća za 21.000 tisuću KM ili 6,49%, dok su bruto potraživanja po osnovi financijskog leasinga veća za 22.805 tisuća KM ili 6,07%. U tablicama 2. i 3. Informacije iskazana je struktura neto potraživanja po financijskom leasingu (neto potraživanja prije umanjenja po osnovi rezervi za gubitke) na dan 30. 9. 2015. godine i usporedni pregled strukture potraživanja sa 31.12.2014.

Tablica 2. – Struktura potraživanja po financijskom leasingu na dan 30.9.2015.

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LEASINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	% udjela u ukupnim potraživanjima
Putnička vozila	37.897	55.556	2.649	96.102	27,38%
Vozila za obavljanje djelatnosti	46.489	59.423	3.190	109.102	31,08%
Strojevi i oprema	29.980	74.251	3.044	107.275	30,56%
Nekretnine	4.157	32.477	1.848	38.482	10,96%
Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0	0	0,00%
Aparati za kućanstvo	0	0	0	0	0,00%
Ostalo	26	57	1	84	0,02%
UKUPNO	118.549	221.764	10.732	351.045	100,00%
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LEASINGA	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupno potraživanja	% udjela u ukupnim potraživanjima
Pravne osobe	106.330	199.822	9.957	316.109	90,05%
Poduzetnici	1.930	3.241	257	5.428	1,55%
Fizičke osobe	9.592	17.876	504	27.972	7,97%
Ostalo	697	825	14	1.536	0,44%
UKUPNO	118.549	221.764	10.732	351.045	100,00%

Tablica 3. – Usporedni pregled strukture potraživanja

(000 KM)

STRUKTURA PREMA PREDMETU LEASINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 30.9.2015.	INDEKS
Putnička vozila	96.245	96.102	100
Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	107.774	109.102	101
Strojevi i oprema	88.347	107.275	121
Nekretnine	39.361	38.482	98
Šinska vozila, plovni i zrakoplovni objekti	0	0	0
Aparati za kućanstvo	0	0	0
Ostalo	63	84	133
UKUPNO	331.790	351.045	106
STRUKTURA PREMA KORISNIKU LEASINGA	Potraživanja na dan 31.12.2014.	Potraživanja na dan 30.09.2015.	INDEKS
Pravne osobe	293.122	316.109	108
Poduzetnici	5.048	5.428	108
Fizičke osobe	31.688	27.972	88
Ostalo	1.932	1.536	80
UKUPNO	331.790	351.045	106

Povećanje neto i bruto potraživanja po financijskom leasingu je uglavnom uzrokovano činjenicom da je jedno leasing društvo tijekom prve polovice 2015. godine aktiviralo leasing ugovore u materijalno značajnom iznosu financiranja koji su zaključeni krajem 2013. i tijekom 2014. godine, ali je aktivacija istih odgođena do trenutka isporuke predmeta leasinga (specifična vrsta opreme s dugim razdobljima isporuke). Navedena činjenica je utjecala i na povećanje iznosa potraživanja na poziciji "Strojevi i oprema" u odnosu na stanje iste na dan 31.12.2014., a što je vidljivo iz Tablice 3. Informacije. Iz iste tablice je također vidljivo da je tijekom 2015. godine došlo do značajnog smanjenja iznosa potraživanja po leasing ugovorima zaključenim s fizičkim osobama, što je uzrokovano činjenicom da su leasing proizvodi manje atraktivni fizičkim osobama zbog nepovoljnog poreznog tretmana kamate po ugovorima financijskog leasinga, što pored obveznog kasko osiguranja predmeta leasinga, značajno poskupljuje proizvod financijskog leasinga za ovu vrstu korisnika leasinga.

Neto potraživanja po osnovi zajma su na dan 30. 9. 2015. iznosila 50.301 tisuća KM ili 10,39% od iznosa ukupne aktive sektora leasinga. U odnosu na 31. 12. 2014., neto potraživanja po osnovi zajma su smanjena za 6.646 tisuća KM ili 11,67%, dok su bruto potraživanja manja za 5.241 tisuća KM ili 8,02%. Potraživanja po osnovi zajmova u strukturi ukupne aktive leasing društava se kontinuirano smanjuju jer je Zakonom o leasingu leasing društvima zabranjeno zaključivanje novih ugovora o zajmu i isti će ostati u bilancama dok ne isteknu ugovoreni rokovi na koje su odobreni. Promatrano po razdobljima, otplata po osnovi zajmova iskazuje znake stagnacije (usporene otplate) iz razloga jer leasing društvo koje u svom portfelju ima značajan iznos potraživanja po osnovi zajma u prethodnim razdobljima poslovanja odobrilo

moratorij u plaćanju ugovorenih obveza do okončanja procesa revitalizacije poslovanja klijenata kojima su isti odobreni.

Od ukupno iskazanog iznosa neto potraživanja po osnovi zajma, 49.046 tisuća KM ili 97,51% se odnosi na potraživanja jednog leasing društva, koje u svom portfelju ima značajne iznose potraživanja po zajmu, od kojih se 39.650 tisuća KM ili 80,84% odnosi na potraživanja od supsidijarnih osoba, putem kojih su prije stupanja na snagu Zakona o leasingu financirani projekti izgradnje nekretnina.

U strukturi potraživanja po osnovi zajma, na zajmove odobrene po osnovi financiranja nekretnina se odnosi 80,17%.

Iskazano stanje bilančne pozicije novac i novčani ekvivalenti na dan 30. 9. 2015. je iznosilo 17.190 tisuća KM, što je za 8.452 tisuća KM ili 32,96% manje u odnosu na 31.12.2014. Udjel navedene pozicije u ukupnoj aktivi se smanjio sa 5,14%, koliko je iznosilo na kraju 2014. godine na 3,55% koliko je iznosio na dan 30. 9. 2015.

Iskazano stanje pozicije plasmani bankama je na dan 30. 9. 2015. iznosilo 11.190 tisuća KM, što je za 10.714 tisuća KM ili 48,91% manje u odnosu na 31. 12. 2014. Navedena pozicija se uglavnom odnosi na oročena sredstva leasing društava kod komercijalnih banaka. Značajno smanjenje prethodno navedenih pozicija je uzrokovano otplatom kreditnih obveza leasing društava.

Neto vrijednost osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga na dan 30. 9. 2015. je iznosila 26.173 tisuća KM i za 1.084 tisuće KM ili 3,98% je manja u odnosu na 31.12.2014. Pojedinačno promatrano, kod tri leasing društva je iskazan porast neto vrijednosti osnovnih sredstava financiranih putem operativnog leasinga u iznosu od 2.024 tisuća KM, dok je kod ostalih leasing društava iskazano smanjenje navedene bilančne pozicije.

U Tablici 4. Informacije prikazani su podaci neto bilančnih pozicija aktive po izvještajnim razdobljima.

Tablica 4. Struktura neto bilančnih pozicija aktive

(000 KM)

Bilančne pozicije	31.12.2014	% udjel u aktivi	30.9.2015	% udjel u aktivi	INDEKS
Financijski leasing – neto	323.400	64,88%	344.400	71,15%	106
Operativni leasing – neto	27.257	5,47%	26.173	5,41%	96
Zajam – neto	56.947	11,43%	50.301	10,39%	88
Ostala aktiva	90.828	18,22%	63.141	13,05%	70
Ukupna aktiva	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97

2.1.1. Kvaliteta aktive

Prema podacima iz izvješća leasing društava, rezerve za gubitke po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2015. iskazane su u iznosu od 6.645 tisuća KM i iste su manje za 1.745 tisuća KM ili 20,80% u odnosu na 31. 12. 2014. U strukturi potraživanja po financijskom leasingu na dan 30. 9. 2015. je iskazano ukupno 10.732 tisuća KM dospjelih neizmirenih potraživanja, što je povećanje u odnosu na 31. 12. 2014. godine u iznosu od 1.053 tisuće KM ili 10,88%.

U Tablici 5. Informacije je iskazan usporedni pregled formiranih rezervi po kategorijama kašnjenja.

Tablica 5. Usporedni prikaz formiranih rezervi za financijski leasing po kategorijama kašnjenja
(000 KM)

Dani kašnjenja	Ukupne rezerve 31.12.2014	Ukupne rezerve 30.9.2015	INDEKS
0-60	1.468	2.176	148
60-90	181	370	205
90-180	1.179	903	77
preko 180	4.958	2.675	54
preko 360	604	521	86
UKUPNO	8.390	6.645	79

Pojedinačno promatrano, na dva najveća leasing društva (promatrano po veličini aktive) se odnosi 76,52% od ukupno formiranih rezervi za gubitke. Kod tri leasing društva je iskazano povećanje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2014. u ukupnom iznosu od 344 tisuće KM, dok je kod tri leasing društva evidentirano smanjenje formiranih rezervi za gubitke u odnosu na 31. 12. 2014. godine u ukupnom iznosu od 2.089 tisuća KM.

Promatrano po kategorijama kašnjenja dospjelih nenaplaćenih potraživanja, u usporedbi sa 31. 12. 2014. evidentirano je smanjenje rezervi za gubitke u kategorijama kašnjenja preko 90 dana, dok je povećanje evidentirano u kategorijama do 90 dana, što je uzrokovalo kumulativno smanjenje formiranih rezervi za gubitke.

Rezerve za zajmove na dan 30. 9. 2015. su iznosile 9.834 tisuće KM i povećane su za 1.405 tisuća KM ili 16,67% u odnosu na 31. 12. 2014., kada su rezerve za zajmove iznosile 8.429 tisuća KM. Od ukupnog iznosa formiranih rezervi za zajmove na dan 30. 9. 2015., 9.833 tisuće KM ili 99,99% se odnosi na rezerve formirane od strane jednog leasing društva koje u svom portfelju ima najznačajniji iznos potraživanja po ugovorima zajma od supsidijarnih osoba. U izvješćima istog je iskazan značajan iznos potraživanja po osnovi zajma sa kašnjenjem preko 360 dana (iskazan iznos od 7.716 tisuća KM ili 13,10% od ukupnog iznosa potraživanja). Navedena potraživanja se odnose na jednog klijenta. Leasing društvo je u fazi definiranja strategije prema navedenom klijentu, nakon čega će se provesti adekvatna knjigovodstvena evidencija potraživanja i izvještajno prepozicioniranje istog.

Ukupan iznos otpisanih potraživanja po financijskom leasingu i zajmu na dan 30. 9. 2015. je iznosio 120.689 tisuća KM, što je za 2.854 tisuća KM ili 2,31% manje od iskazanog iznosa krajem prethodne poslovne godine. Smanjenje ukupnog iznosa potraživanja je uzrokovano pozitivnim neto efektom između novih otpisa i naplate po prethodno otpisanim potraživanjima. Od ukupno iskazanog iznosa otpisanih potraživanja, 66.197 tisuća KM ili 54,85% se odnosi na otpise formirane od strane jednog leasing društva. U razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. iskazano je 3.204 tisuće KM novih otpisa, od čega se 80,90% odnosi na otpise formirane od strane dva leasing društva. U navedenom razdoblju naplata po osnovi otpisanih potraživanja iznosi 5.590 tisuća KM, od čega se 86,48% odnosi na naplatu iskazanu od strane dva leasing društva.

Tržišna vrijednost izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9. 2015., uslijed raskida leasing ugovora s korisnikom leasinga ili istekom ugovora kod kojih nije ugovoren otkup predmeta leasinga, iznosila je 17.280 tisuća KM i manja je za 8.192 tisuća KM ili 32,16% u odnosu na 31.12.2014. godine. Iskazana vrijednost se odnosi na 90 izuzetih jedinica, što je za 36 izuzetih predmeta ili 28,57% manje u odnosu na 31. 12. 2014. U Tablici 6. Informacije je iskazana usporedna struktura izuzetih predmeta leasinga na dan 31. 12. 2014. i 30. 9. 2015.

Tablica 6. Broj i vrijednost izuzetih predmeta leasinga

(u 000 KM)

Red. Broj	VRSTA PREDMETA LEASINGA	31.12.2014		30.09.2015	
		Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost	Broj jedinica	Procijenjena tržišna vrijednost
1.	Putnička vozila	41	609	33	419
2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	24	927	16	368
3.	Strojevi i oprema	34	840	16	289
4.	Nekretnine	27	23.096	25	16.204
5.	Ostalo	0	0	0	0
Ukupno		126	25.472	90	17.280

Pojedinačno promatrano, 15.550 tisuća KM ili 89,99% od ukupne vrijednosti izuzetih predmeta leasinga koji su u posjedu leasing društava se odnosi na predmete leasinga izuzete od strane dva leasing društva.

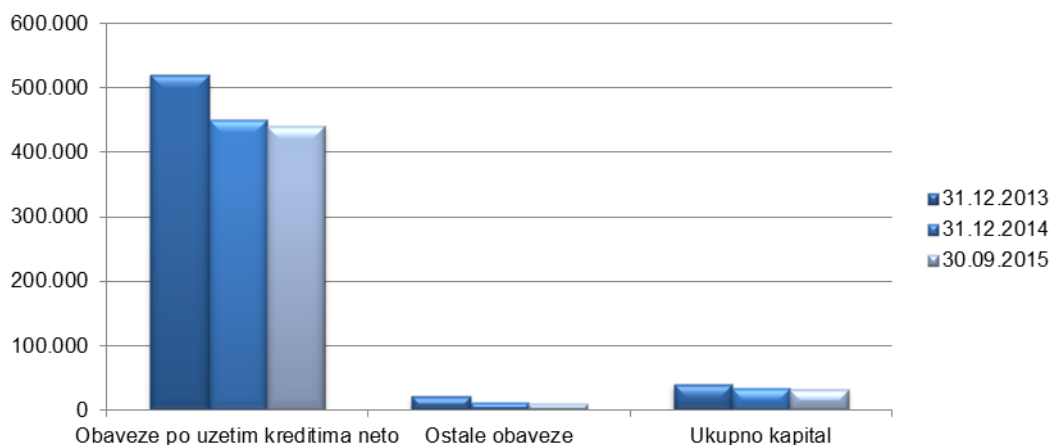
Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta leasinga na dan 30. 9. 2015., 16.204 tisuće KM ili 93,77% se odnosi na nekretnine (poslovni objekti) po kojima su leasing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obveza od strane korisnika leasinga. Ukupan iznos navedene pozicije se odnosi na tri leasing društva. Trenutna tržišna situacija i neadekvatni kriteriji odobravanja financiranja uzrokuju otežanu prodaju ili novo financiranje preuzetih nekretnina putem financijskog ili operativnog leasinga, naročito ukoliko se uzme u obzir i činjenica da su preuzete nekretnine uglavnom poslovno-proizvodni objekti.

U izvješćima leasing društava po osnovi odobrenih moratorija i reprograma potraživanja u područjima ugroženim elementarnim nepogodama dostavljenim na dan 30. 9. 2015. iskazano je 5 ugovora s ukupnim iznosom potraživanja 343 tisuće KM po kojima su leasing društva odobrila moratorij potraživanja i 10 ugovora s ukupnim iznosom potraživanja od 420 tisuća KM po kojima su leasing društva odobrila reprogram potraživanja.

2.2. Struktura pasive

Obveze po uzetim kreditima na 30. 9. 2015. i dalje predstavljaju dominantnu poziciju u strukturi ukupne pasive leasing društava (91,16% od ukupnog iznosa bilančne sume). U Grafikonu 2. Informacije iskazana je usporedna struktura pasive sektora na 31. 12. 2013., 31. 12. 2014. i 30. 9. 2015.

Grafikon 2. Struktura pasive – usporedni podaci (000 KM)

Ukupne obveze po kreditima na dan 30. 9. 2015. smanjene su za 10.416 tisuća KM ili 2,31% u odnosu na 31. 12. 2014., kada je navedena pozicija iznosila 451.666 tisuća KM. Pojedinačno promatrano, smanjenje pozicije obveze po kreditima je iskazano od strane četiri leasing društva u ukupnom iznosu od 51.839 tisuća KM, dok su dva leasing društva koja su iskazala povećanje u iznosu od 41.423 tisuća KM. Novoosnovano leasing društvo na dan 30. 9. 2015. nije iskazalo kreditna zaduženja. Od ukupnog iznosa obveza po uzetim kreditima, 386.528 tisuća KM ili 79,86% se odnosi na dugoročne obveze.

U strukturi izvora financiranja na zaduženja od europskih razvojnih banaka (EIB, EBRD, CEDB i DEG) se odnosi 64.501 tisuća KM ili 14,62% od ukupnih kreditnih obveza. Sredstva razvojnih banaka su po prirodi namjenska i uglavnom se odnose na razvoj srednjih i malih poduzeća, a osigurana su bankarskim garancijama izdanim od strane matičnih banaka ili njihovih holding kompanija. Ostale kreditne obveze se odnose na zaduženja komercijalnih stranih i domaćih banaka koje uglavnom pripadaju grupacijama kojima leasing društva pripadaju ili na izravna zaduženja od osnivača.

Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa koju leasing društva plaćaju na izvore sredstava u razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. je iznosila 2,49% na godišnjoj razini (kamatna stopa izračunata na bazi prosječnog stanja uzetih kredita i kamatnog rashoda u promatranom razdoblju) i ista je u blagom padu u odnosu na 31. 12. 2014. kada je iznosila 2,97%. Kamatne stope na izvore sredstava leasing društava uglavnom su vezane za varijabilni indeks EURIBOR, čija je prosječna vrijednost tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine iznosila 0,08% (vrijednost 6 M EURIBOR), što je značajno manje u odnosu na prosječnu vrijednosti u 2014. godini kada je iznosila 0,32% na godišnjoj razini.

Ukupni kapital leasing društava je na dan 30. 9. 2015. iznosio 32.151 tisuću KM. U usporedbi sa 31. 12. 2014., navedena pozicija je manja za 2.605 tisuća KM ili 7,50%. Pojedinačno promatrano, kod četiri leasing društva je došlo do povećanja ukupnog kapitala u iznosu 10.533 tisuća KM (u iznos povećanja nisu uključeni podaci novoosnovanog leasing društva koje je iskazalo kapital u iznosu od 1.888 tisuća KM). Od ukupnog iznosa povećanja kapitala u odnosu na 31. 12. 2014., 7.023 tisuća KM ili 66,68% se odnosi na jedno leasing društvo, koje je uslijed

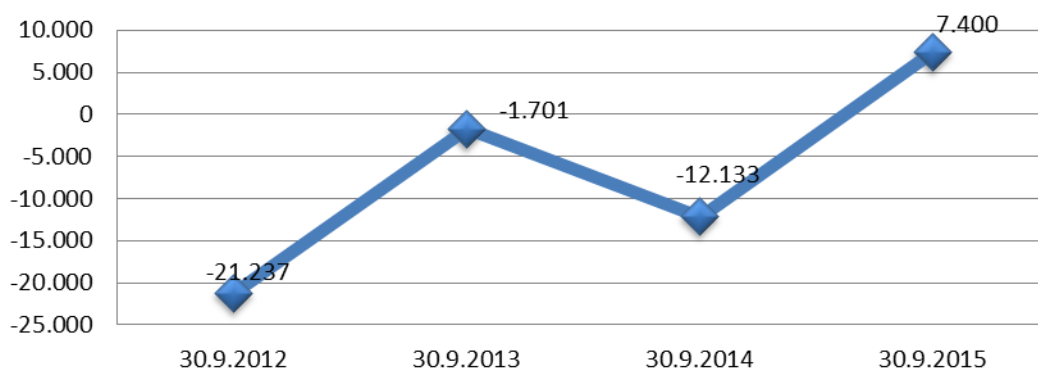
promjene vlasničke strukture i otpisa dijela kreditnih obveza od strane ino povjeritelja (povezana osoba prethodnog udjeličara) iskazalo pozitivan financijski rezultat i značajno povećanje ukupnog kapitala (isto je u prethodnim izvještajnim razdobljima iskazivalo iznos kapitala manji od zakonom definiranog minimalnog iznosa).

Dva leasing društva su iskazala smanjenja ukupnog kapitala u iznosu od 15.026 KM, od čega se na jedno leasing društva odnosi 9.787 tisuća KM ili 65,13% i isto je uzrokovano isplatom akumulirane dobiti osnivaču društva, dok je kod drugog leasing društva smanjenje uzrokovano uslijed iskazanog gubitka u poslovanju (isto je iskazalo ukupan kapital manji od minimalnog iznosa definiranog Zakonom o leasingu). Agencija kontinuirano provodi nadzor i poduzima aktivnosti na kapitalnom jačanju leasing društva kod kojeg je na dan 30. 9. 2015. kapital manji od minimalnog iznosa definiranog Zakonom o leasingu (250.000 KM). Dokapitalizacija istog u iznosu od cca 10.000 tisuća KM se očekuje tijekom četvrtog kvartala 2015. godine, čime bi se iznos kapitala uskladio sa zakonski propisanim iznosom.

2.3. Profitabilnost

Na razini sektora leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. ostvarena je dobit u iznosu od 7.400 tisuća KM. Sektor je u sva tri izvještajna razdoblja tijekom 2015. godine iskazao pozitivan poslovni rezultat. U Grafikonu 3. Informacije su iskazani podaci o poslovnim rezultatima sektora po periodima.

Grafikon 3. Podaci o poslovnim rezultatima leasing sektora (000 KM)

Pojedinačno promatrano, pet leasing društava su iskazala pozitivan financijski rezultat u iznosu od 12.751 tisuća KM, dok su dva leasing društva iskazala negativan financijski rezultat u iznosu od 5.351 tisuća KM. U usporedbi s poslovnim rezultatom iskazanim na dan 30. 9. 2014. kada je iskazan gubitak u iznosu od -12.133 tisuća KM, kao i činjenici da je sektor u sva tri izvještajna razdoblja u 2015. godini iskazao pozitivan poslovni rezultat, može se konstatirati da poslovanje leasing društava u FBiH ukazuje na stabilizaciju poslovanja.

Prihodi od kamata u razdoblju 1.1.-30.9.2015. iznosili su 21.029 tisuća KM, što je za 1.489 tisuća KM ili 6,61% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ukoliko se promatraju pojedinačne pozicije prihoda od kamata, pozicija prihoda po osnovi kamata iz financijskog leasinga je iznosila 14.420 tisuća KM i za 2.392 tisuća KM ili 14,23% je manja u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine. Razlog smanjenja prihoda se može obrazložiti nižom vrijednošću EURIBOR-a za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je

leasing društvo, koje je ostvarilo najveći volumen novih financiranja, ista financiralo s kamatnom stopom koja je značajno manja u odnosu na prosjek kamatnih stopa ostalih leasing društava. Pozicija ostalih prihoda po kamati je povećana u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 979 tisuća KM ili 22,45%. Pozicija kamate na plasmane bankama je iznosila 342 tisuće KM i ista je veća za 35 tisuća ili 11,40% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine iz razloga jer su leasing društva raspolagala značajnim iznosima slobodnih novčanih sredstava koja su oročavala kod komercijalnih banaka u zemlji.

Rashodi po osnovi kamata su iznosili 8.346 tisuća KM, što je za 2.908 tisuća KM ili 25,84% manje u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine, uslijed smanjenog opsega zaduženja (kreditnih obveza), kao i smanjenja vrijednosti varijabilnog indeksa uz koji su vezane ulazne kamatne stope.

Ukupan neto prihod od kamata iskazan za razdoblje od 1.1. do 30.9.2015. je iznosio 12.683 tisuća KM, što predstavlja povećanje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine za 1.419 tisuća KM ili 12,60%.

Kategorija operativnih prihoda je u usporedbi s istim razdobljem prethodne godine veća za 13.701 tisuća KM ili 100,45%. Značajan rast navedene pozicije je uzrokovan činjenicom da je leasing društvo koje je tijekom trećeg kvartala provelo otpis kreditnih obaveza od ino povjeritelja, prihod po navedenoj osnovi iskazalo na poziciji operativnih prihoda (ostali operativni prihodi). Dodatni faktor koji je utjecao na povećanje pozicije operativnih prihoda je i porast naplate otpisanih potraživanja, koje je za 2.955 tisuća KM ili 174,03 veće u odnosu na isto razdoblje prethodne poslovne godine.

Na izvještajnoj poziciji troškova rezervi za gubitke na dan 30. 9. 2015. je iskazan iznos od 2.877 tisuća KM, što predstavlja smanjenje za 6.423 tisuće KM ili 69,06% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, kada su troškovi rezervi iznosili 9.300 tisuća KM. Navedeno smanjenje troškova rezervi ukazuje na činjenicu da su leasing društva u prethodnoj poslovnoj godini formirala adekvatne rezerve za gubitke, što je u velikoj mjeri utjecalo na pozitivan financijski rezultat tekuće poslovne godine.

3. STRUKTURA PLASMANA, TRŽIŠNI UDJEL, NOMINALNE I EFEKTIVNE KAMATNE STOPE

3.1. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti leasinga

Djelatnost leasinga tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine bilježi trend povećanja poslovnih aktivnosti. Vrijednost novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga u razdoblju od 1.1. do 30.9.2015. je iznosila 143.189 tisuća KM i za 31.545 tisuća KM ili 28,25% je više u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Broj novozaključenih ugovora u istom razdoblju 2015. godine iznosi 2.675 ugovora i manji je za 19 ugovora ili 0,71% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Iznosi financiranja ostvareni po kvartalima u 2015. godini su iskazani u Tablici 7. Informacije.

Tabela 7. Usporedni prikaz ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora tijekom 2015. godine
(000 KM)

Period	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
I kvartal 2015	38.014	1.445	39.459
II kvartal 2015	53.642	3.093	56.735
III kvartal 2015	44.306	2.689	46.995
UKUPNO	135.962	7.227	143.189

Prosječna vrijednost ugovora zaključenih tijekom III. kvartala 2015. godine je iznosila 54 tisuće KM i veća je u odnosu na prosječnu vrijednost ugovora u istom razdoblju prošle godine, kada je iznosila 41 tisuću KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u prvih devet mjeseci 2015. godine, 135.962 tisuća KM ili 94,95% se odnosi na ugovore financijskog leasinga, s prosječnom (ponderiranom) nominalnom kamatnom stopom od 5,91% i ponderiranom efektivnom kamatnom stopom od 8,15% na godišnjoj razini.

U Tablici 8. Informacije su prikazani usporedni pokazatelji novih financiranja po predmetu leasinga i vrsti ugovora.

Tablica 8. Struktura iznosa financiranja prema predmetu leasinga (000 KM)

	30.09.2014.			30.9.2015.		
	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO	Financijski leasing	Operativni leasing	UKUPNO
Vozila	78.027	12.767	90.794	89.564	7.227	96.791
Oprema	18.466	312	18.778	46.366	0	46.366
Nekretnine	2.032	0	2.032	0	0	0
Ostalo	40	0	40	32	0	32
UKUPNO	98.565	13.079	111.644	135.962	7.227	143.189

U ukupan iznos novih financiranja ostvaren tijekom 2014. i 2015. godine uključen je i iznos financiranja koje je ostvarilo leasing društvo sa sjedištem u Republici Srpskoj putem poslovnica na području Federacije BiH (navedeno društvo veći dio poslovnih aktivnosti ostvaruje u Federaciji BiH).

Od ukupno ostvarenog volumena novozaključenih ugovora, 59.467 tisuća KM ili 41,53% se odnosi na vrijednost ugovora zaključenih od strane jednog leasing društva. Isto je uzrokovano činjenicom da se značajan iznos iskazanih novozaključenih ugovora odnosi na ugovore zaključene u 2013. i 2014. godini, koji su aktivirani i iskazani kao novozaključeni ugovori tijekom 2015. godine uslijed isporuke i montaže financirane opreme (sukcesivna isporuka i aktiviranje ugovora).

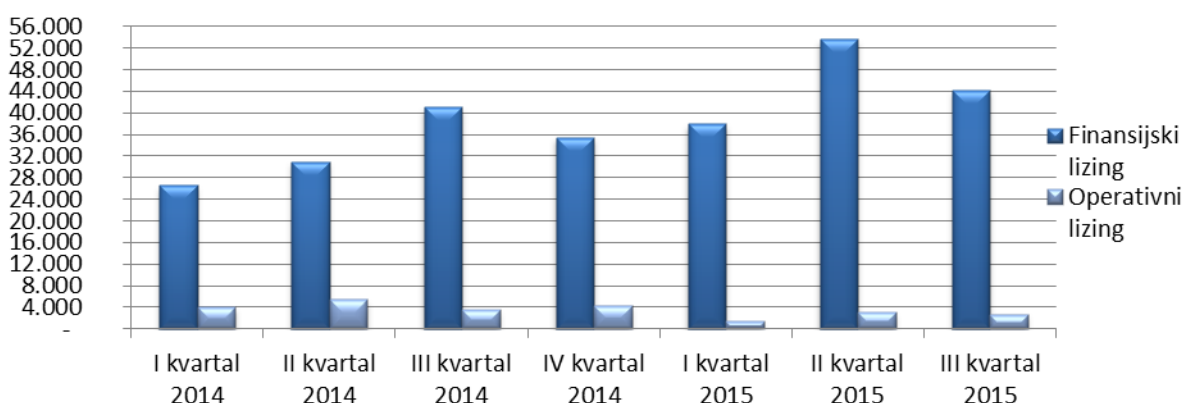
Napominjemo da su u razdoblju 1.1.–30.9.2015. dva leasing društva obustavila nova financiranja s ciljem stabilizacije poslovanja, sanacije postojećih problematičnih plasmana i

prijenosa vlasničkih udjela s nerezidentne na rezidentnu pravnu osobu, dok je novoosnovano leasing društvo poslovne aktivnosti započelo tijekom kolovoza 2015. godine.

U strukturi novih plasmana prema vrsti korisnika leasinga dominiraju plasmani prema pravnim osobama (91,18% od ukupnog iznosa financiranja tijekom prvih devet mjeseci 2015. godine). Kao jedan od bitnih razloga je činjenica da je financiranje putem leasinga za fizičke osobe nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane iz razloga obveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

U Grafikonu 4. Informacije iskazan je usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga po kvartalima u 2014. i 2015. godini.

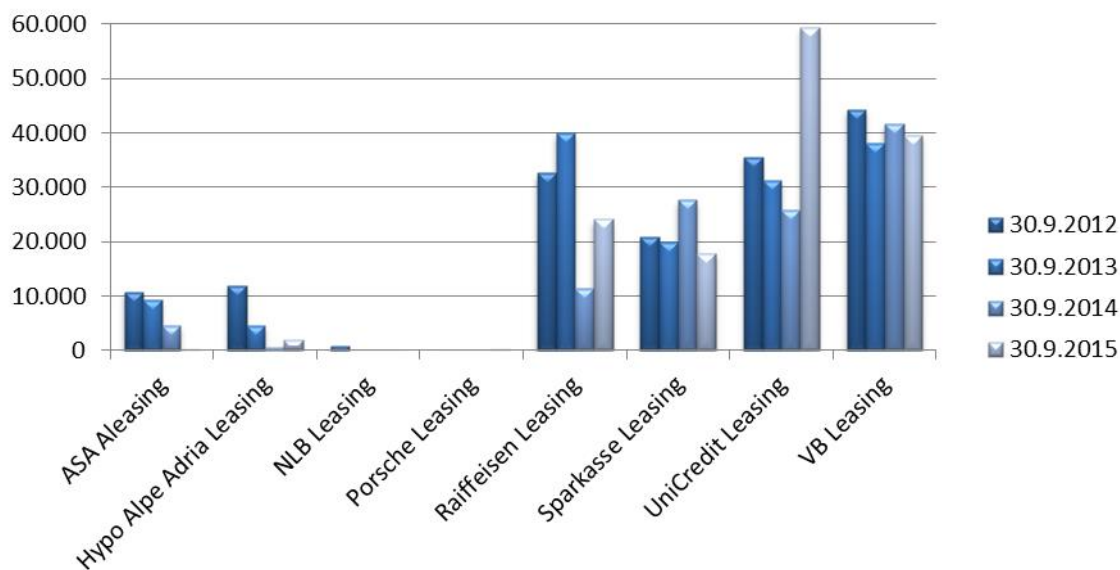
Grafikon 4. Usporedni pregled vrijednosti novozaključenih ugovora u 2014. i 2015. godini (u 000 KM)

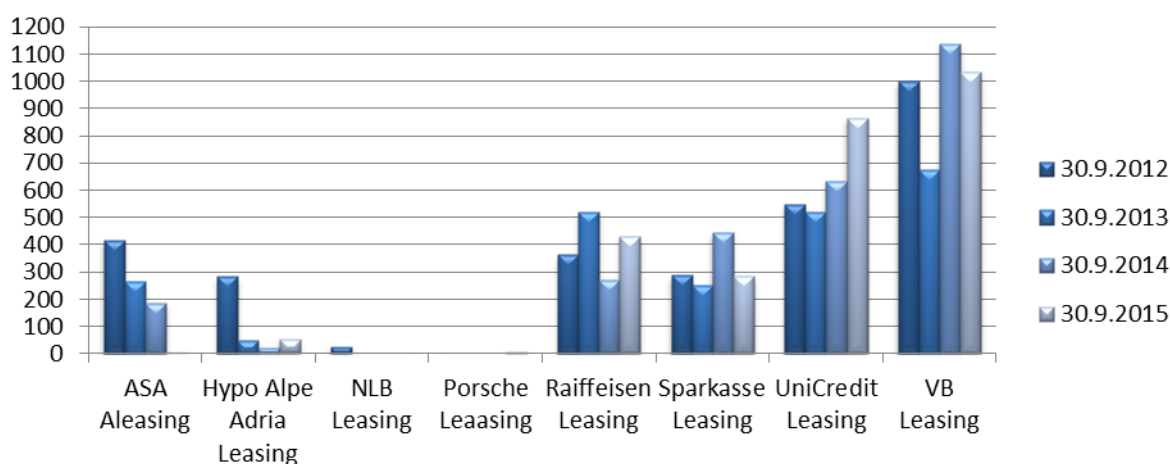
3.2. Tržišni udjel prema financijskom volumenu i broju ugovora

Usporedni prikaz pojedinačnog tržišnog udjela leasing društava prema ukupnom volumenu i broju novozaključenih ugovora financijskog i operativnog leasinga je iskazano u Grafikonima 5. i 6. Informacije.

Grafikon 5. Tržišni udjel prema volumenu (u 000 KM)

Grafikon 6. Tržišni udjel prema broju ugovora

Na temelju naprijed navedenog grafičkog prikaza je vidljivo da je kod tri leasing društva (ne uključujući novoosnovano leasing društvo) u razdoblju 1.1.-30.9.2015. došlo do povećanja volumena novih financiranja u odnosu na isto razdoblje prethodne godine, dok su tri društva iskazala smanjenje volumena financiranja. Jedno leasing društvo je po osnovi odluke vlasnika od 2013. godine obustavilo nova financiranja i jedno društvo je uslijed započetih promjena u vlasničkoj strukturi početkom 2015. godine također zaustavilo nova financiranja.

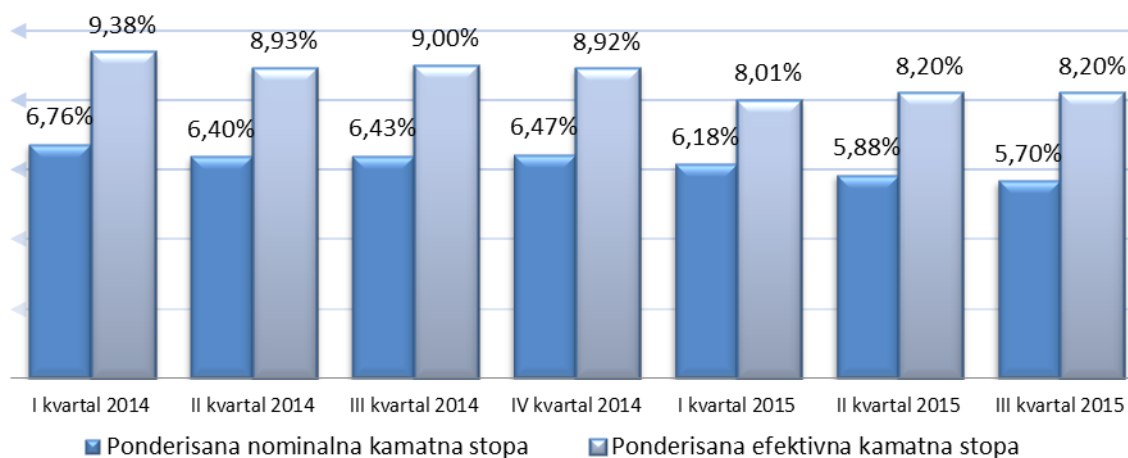
3.3. Ponderirana nominalna i efektivna kamatna stopa

Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu ugovora o leasingu izraženu na godišnjoj razini i iskazuje se sukladno Odluci o jedinstvenom načinu i metodi izračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope za ugovore o financijskom leasingu.

Ukupna prosječna nominalna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene tijekom III. kvartala 2015. godine je iznosila 4,40% za kratkoročne i 5,73% za dugoročne ugovore, dok je efektivna kamatna stopa za kratkoročne ugovore iznosila 7,07%, a za dugoročne 8,23% na godišnjoj razini. Ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa za navedeno razdoblje je iznosila 5,70%, a efektivna 8,20% na godišnjoj razini. U usporedbi s istim razdobljem prethodne poslovne godine kada je iskazana ukupna ponderirana nominalna kamatna stopa od 6,43% i efektivna od 9,00% na godišnjoj razini, evidentno je značajno smanjenje kamatnih stopa po ugovorima financijskog leasinga tijekom 2015. godine.

U Grafikonu 7. Informacije iskazane su ponderirane nominalne i efektivne kamatne stope po kvartalima.

Grafikon 7. Pregled prosječnih ponderiranih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa za ugovore o financijskom leasingu po kvartalima

U Tablici 9. Informacije iskazani su podaci o iznosu financiranja, nominalnoj i efektivnoj kamatnoj stopi za ugovore financijskog leasinga zaključene u prva tri kvartala 2015. godine.

Tablica 9. Prosječna nominalna i efektivna kamatna stopa za ugovore financijskog leasinga zaključene u razdoblju od 1.1 do 30.9.2015.

Redn i broj	OPIS	Broj ugovora	Iznos financiranja (000) KM	Ponderirana nominalna kamatna stopa	Ponderirana efektivna kamatna stopa
1.	Kratkoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	68	2.522	4,78%	7,65%
a.	putnička vozila	41	1.222	5,18%	8,40%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	22	1.015	4,58%	7,44%
c.	strojevi i oprema	5	285	3,81%	5,22%
d.	ostalo	0	0	0	0
1.1.	Kratkoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	68	2.522	4,78%	7,65%
a.	pravne osobe	62	2.448	4,70%	7,36%
b.	poduzetnici	0	0	0	0
c.	fizičke osobe	6	74	7,64%	17,40%
2.	Dugoročni leasing ugovor prema predmetu leasinga:	2.406	133.440	5,93%	8,15%
a.	putnička vozila	1.368	40.442	6,05%	9,11%
b.	vozila za obavlja. djelatnosti (terenska i putnička)	723	46.885	5,49%	7,46%
c.	strojevi i oprema	312	46.081	6,27%	8,02%
d.	nekretnine	0	0	0	0
e.	ostalo	3	32	7,80%	11,43%
2.1.	Dugoročni leasing ugovor prema korisniku leasinga:	2.406	133.440	5,93%	8,15%
a.	pravne osobe	2.003	123.354	5,94%	7,92%
b.	poduzetnici	72	2.084	6,89%	10,37%
c.	fizičke osobe	331	8.002	5,52%	11,15%
	UKUPNO (1+2)	2.474	135.962	5,91%	8,15%

Trend smanjenja nominalnih i efektivnih kamatnih stopa tijekom 2015. godine u odnosu na 2014. godinu je uzrokovan niskom vrijednošću varijabilnog indeksa (EURIBOR) za koji su vezane izlazne kamatne stope, kao i činjenicom da je krajem prethodne i tijekom tekuće poslovne godine većina tržišno aktivnih leasing društava vršila financiranja putem akcijskih proizvoda za koje je kamata na iznos financiranja (u cijelosti ili djelomično) subvencionirana od strane dobavljača predmeta leasinga, dok je po pojedinim akcijskim proizvodima od strane osiguravajućih društava subvencionirana i naknada po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

Prethodno iskazane nominalne kamatne stope predstavljaju ugovorenu nominalnu kamatnu stopu između leasing društva i korisnika leasinga u trenutku potpisa leasing ugovora, dok prethodno iskazane efektivne kamatne stope predstavljaju diskontne stope kojom se na godišnjoj razini izjednačava sadašnja vrijednost svih budućih i postojećih obveza dogovorenih između leasing društva i korisnika leasinga, i u iste su uključeni svi novčani tokovi predviđeni leasing ugovorom koji se odnose na uplate korisnika leasinga isključivo prema leasing društvu.

Značajna razlika između nominalne i efektivne kamatne stope je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obvezan dio ugovora o financijskom leasingu i koji se plaća unaprijed od strane korisnika leasinga, kreiranje ugovora financijskog leasinga s otkupnom vrijednošću, kao i dodatni troškovi leasing aranžmana koji su često sastavni dio mjesečne najamnine leasing ugovora. Pored navedenog, na odstupanje u iznosu nominalne i efektivne kamatne stope utječe i primjena Zakona o zaštiti korisnika financijskih usluga po kojem je u izračunu EKS za ugovore financijskog leasinga zaključene s fizičkim osobama uključen i iznos naknade po osnovi kasko osiguranja predmeta leasinga.

3.4. Prigovori korisnika leasing usluga – fizička lica

Tijekom trećeg kvartala jedno leasing društvo je izvijestilo o dva prigovora korisnika leasing usluga (fizičke osobe), od kojih se jedan prigovor odnosi na iznos naknada po osnovi obračuna kamate po ugovoru o leasingu (negativno riješen prigovor) i jedan prigovor po osnovi dostave informacije korisniku leasinga o konačnom stanju duga nakon raskida leasing ugovora, koji je upućen u ombudsmanu Agencije na daljnje postupanje.

III. ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Prema pokazateljima poslovanja leasing društava u Federaciji BiH sa 30. 9. 2015. može se zaključiti da poslovanje leasing društava tijekom 2015. godine ukazuje na blagu stabilizaciju poslovanja, što se ogleda u povoljnijim financijskim pokazateljima, kao i u ukupnom volumenu novozaključenih ugovora. Nadalje, činjenica da je još jedno društvo dobilo dozvolu za rad, dugoročno promatrano može se očekivati povećanje bilančne sume sektora i povećanje udjela sektora leasinga u financijskom sektoru FBiH.

U okviru svojih nadležnosti vezanih za nadzor leasing društava Agencija se rukovodi načelima transparentnosti, izgradnje povjerenja kod leasing društava, kao i adekvatne zaštite korisnika

financijskih usluga financiranih putem leasinga s ciljem ostvarivanja financijske stabilnosti pojedinog leasing društva i djelatnosti leasinga na razini Federacije BiH.

Agencija će se u narednom razdoblju fokusirati na sljedeće aspekte:

- nastaviti kontinuiran nadzor leasing društava posrednim i neposrednim kontrolama,
- insistirati na kapitalnom jačanju leasing društava i internom definiranju parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- dopunjavanje zakonske i podzakonske regulative za leasing sektor koja se odnosi na djelovanje i poslovanje leasing društava,
- zaštita korisnika leasing usluga s ciljem ostvarivanja financijske stabilnosti leasing sektora u cjelini,
- praćenje aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
- unapređenje strukture i kvalitete podataka u Centralnom registru kredita kod Centralne banke BiH,
- nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova i
- unapređivati suradnju s Udruženjem leasing društava u BiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative leasing društava kao i prijedloga izmjena zakonskih propisa.

Aktivnosti leasing društava trebaju biti usmjerene na:

- kapitalno jačanje i definiranje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti,
- unapređenju politika i procedura u upravljanju rizicima kojima su izložena leasing društva u svom poslovanju,
- unapređenje palete proizvoda koji se nude tržištu i pronalaženje novih kanala prodaje,
- jačanje sustava internih kontrola i funkcije unutarnje revizije kao neovisne u izvršavanju svojih zadataka,
- unapređenje informatičke podrške u cilju adekvatnih računovodstvenih evidencija i kvalitetnijeg izvještavanja,
- unapređenju načina informiranja i fer odnosa prema korisnicima leasinga prije kao i tijekom trajanja ugovornog odnosa,
- primjene praksi odgovornog financiranja,
- detaljnije informiranje klijenata o proizvodima koje leasing društva nude u cilju boljeg razumijevanja i ozbiljnijeg pristupa financiranju putem leasinga,
- redovito, ažurno i točno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita kod Centralne banke i
- usklađivanje poslovanja sa Zakonom o zaštiti žiranata u Federaciji BiH i Zakonom o zaštiti korisnika financijskih usluga.

IV. PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE LEASING DRUŠTAVA

Na osnovu Zakona o leasingu, izdavanje dozvola za osnivanje kao i poslovanje leasing društava detaljno je uređeno podzakonskim aktima Agencije, odnosno odlukama usvojenim od strane Upravnog odbora Agencije (objavljenim u “Službenim novinama FBiH” broj: 46/09, 46/11, 48/12, 110/12, 23/14 i 46/14), kao i uputama usvojenim od strane direktora Agencije.

Odluke Agencije kojima je definirano osnivanje-izdavanje dozvola za rad i poslovanje leasing društava su:

1. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje dozvole za obavljanje poslova leasinga,
2. Odluka o uvjetima i postupku za izdavanje i oduzimanje suglasnosti leasing društvu,
3. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti leasing društava na sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti,
4. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
5. Odluka o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanja leasing naknade po ugovoru o operativnom leasingu,
6. Odluka o obliku i sadržaju izvješća koja leasing društva dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH i rokovima izvješćivanja,
7. Odluka o minimalnoj visini i načinu formiranja, upravljanja i održavanja rezervi za gubitke i upravljanje rizicima leasing društva,
8. Odluka o nadzoru leasing društava,
9. Odluka o naknadama koje leasing društva plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH,
10. Odluka o uvjetima i načinu postupanja banke, MKO i leasing društva po prigovoru klijenata,
11. Odluka o uvjetima i načinu postupanja po zahtjevu žiranata za oslobađanje od obveze jamstva,
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje financiranja putem leasing ugovora i procjenu kreditne sposobnosti,
13. Odluka o minimalnim zahtjevima u pogledu sadržaja, razumljivosti i dostupnosti općih i posebnih uvjeta poslovanja davatelja financijskih usluga,
14. Uputa za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu i metodi obračuna i iskazivanju efektivne kamatne stope za ugovor o financijskom leasingu,
15. Odluka o privremenim mjerama za tretman obveza po osnovi leasing ugovora klijenata leasing društava koji su pogođeni elementarnim nepogodama,
16. Uputa za izradu izvješća leasing društava i
17. Pravila postupanja ombudsmana za bankovni sustav Federacije Bosne i Hercegovine.

Broj: U.O.-76-4/15

Sarajevo: 26. studenog 2015.

PRILOZI

Prilog 1. Osnovni podaci o leasing društvima na dan 30. 9. 2015.

Redni broj	Naziv leasing društva	Adresa i sjedište	Direktor	Telefon	Datum izdavanja FBA licencije	Broj stalno zaposlenih	Web adresa
1.	ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Međunarodnog prijateljstva 25	Samir Mustafić	+ 387 33 255 364	22.03.2010.	11	www.asa-aleasing.ba
2.	NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	Trg Solidarnosti 2a, Sarajevo	Denis Silajdžić	+ 387 33 789 345	19.03.2010.	8	www.nlbleasing.ba
3.	PORSCHE LEASING d.o.o.	Trg međunarodnog prijateljstva 24, Sarajevo	Dejan Stupar	+ 387 33 257 147	28.05.2015	6	-
4.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne bb, Sarajevo	Munir Čengić	+ 387 33 254 354	19.01.2010.	29	www.rlbh.ba
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	Zmaja od Bosne 7, Sarajevo	Elma Hošo	+ 387 33 565 850	11.02.2010.	19	www.s-leasing.ba
6.	UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	Ložionička 7, Sarajevo	Izmira Aličić-Tuka	+ 387 33 721 750	16.03.2010.	35	www.unicreditleasing.ba
7.	VB LEASING d.o.o. Sarajevo	Fra Anđela Zvizdovića 1, Sarajevo	Slobodan Vujić	+ 387 33 276 280	12.01.2010.	33	www.vbleasing.ba
					UKUPNO	141	

Prilog 2. Pregled vlasničke strukture leasing društava na dan 30. 9. 2015.

LEASING DRUŠTVO	IME-NAZIV VLASNIKA	% udjela
ASA ALEASING d.o.o. Sarajevo	ASA AUTO d.o.o. Sarajevo	82,82%
	ASA FINANCE d.d. Sarajevo	17,18%
NLB LEASING d.o.o. Sarajevo	NLB d.d. Ljubljana	100,00%
PORSCHE LEASING d.o.o.	PORSCHE BANK Aktiengesellschaft Salzburg Austrija	100,00%
RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	RAIFFEISEN LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	51,00%
	RAIFFEISEN BANK d.d. Sarajevo, BiH	49,00%
SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	STEIERMAERKISCHE BANK UND SPARKASSEN AG, Graz	51,00%
	SPARKASSE BANK d.d. Sarajevo	49,00%
UNICREDIT LEASING d.o.o. Sarajevo	UNICREDIT LEASING S.p.A., Milan	100,00%
VB LEASING d.o.o. Sarajevo	VB LEASING INTERNATIONAL GmbH, Vienna	100,00%

Prilog 3. Pregled rezervi za zajmove leasing društava sa 30. 9. 2015. (u 000 KM)

Dani kašnjenja	Stopa rezerviranja	Iznos potraživanja	Rezerve	Više obračunate izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,05%	44.222	22	1.636	1.658
60-90	5%	7.997	400	0	400
90-180	10%	0	0	0	0
180-270	30%	200	60	0	60
270-360	50%	0	0	0	0
preko 360	100%	7.716	7.716	0	7.716
UKUPNO		60.135	8.198	1.636	9.834

Prilog 4. Pregled rezervi za finansijski leasing sa 30. 9. 2015. (u 000 KM)

Dana kašnjenja							Rezerve			
	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (pokretne stvari)	Stopa rezerviranja za finansijski leasing (nepokretne stvari)	Iznos potraživanja za pokretne stvari	Iznos potraživanja za nepokretne stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokretne stvari	Za pokretne stvari	Za nepokretne stvari	Više obračunate i izdvojene rezerve	Ukupne rezerve
0-60	0,50%	0,50%	290.285	32.933	64.348	8.392	322	42	1.812	2.176
60-90	10%	10%	15.172	3.415	1.972	1.622	197	162	11	370
90-180	50%	50%	4.421	1.608	1.345	229	673	115	116	903
preko 180	100%	75%	2.685	0	2.675	0	2.675	0	0	2.675
preko 360	100%	100%	0	526	0	521	0	521	0	521
UKUPNO			312.563	38.482	70.340	10.764	3.866	840	1.939	6.645

Prilog 5. Konsolidirana bilanca stanja (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	31.12.2014		30.9.2015		INDEKS 30.9.2015/ 31.12.2014
		Iznos	% u ukupnoj aktivi	Iznos	% u ukupnoj aktivi	
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	25.642	5,14%	17.190	3,55%	67
2.	Plasmani bankama	21.904	4,39%	11.190	2,31%	51
3.	Potraživanja po finansijskom leasingu, neto	323.400	64,88%	344.400	71,15%	106
3a)	potraživanja po finansijskom leasingu, bruto	375.422	75,32%	398.227	82,28%	106
3b)	rezerve za gubitke	8.390	1,68%	6.645	1,37%	79
3c)	odgođeni prihodi po osnovi kamata	43.210	8,67%	46.579	9,62%	108
3d)	odgođeni prihodi po osnovi naknada	422	0,08%	603	0,12%	143
4.	Potraživanja od supsidijarnih osoba	2	0,00%	2	0,00%	100
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	36.093	7,24%	30.332	6,27%	84
5a)	materijalna i nematerijalna imovina-vlastita sredstva	14.449	2,90%	9.715	2,01%	67
5b)	materijalna i nematerijalna imovina -operativnog leasinga	43.520	8,73%	42.408	8,76%	97
5c)	ispravka vrijednosti -vlastita sredstva	5.613	1,13%	5.556	1,15%	99
5d)	ispravka vrijednosti-operativni leasing	16.263	3,26%	16.235	3,35%	100
6.	Dugoročne investicije	52	0,01%	52	0,01%	100
7.	Ostala aktiva	91.339	18,33%	80.849	16,70%	89
7a)	zajmovi, neto	56.947	11,43%	50.301	10,39%	88
7a1)	zajmovi (dospjela potraž.+nedospjela glavnica)	65.376	13,12%	60.135	12,42%	92
7a2)	rezerve za zajmove	8.429	1,69%	9.834	2,03%	117
7b)	zalihe	25.307	5,08%	17.280	3,57%	68
7c)	ostala aktiva	9.085	1,82%	13.268	2,74%	146
	UKUPNA AKTIVA	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97
	PASIVA					
9.	Obveze po uzetim kreditima, neto	451.666	90,62%	441.250	91,16%	98
9a)	obveze po kratkoročnim kreditima	35.576	7,14%	54.928	11,35%	154
9b)	obveze po dugoročnim kreditima	416.441	83,55%	386.528	79,86%	93
9c)	unaprijed plaćeni troškovi i naknada	351	0,07%	206	0,04%	59
10.	Ostale obveze	12.010	2,41%	10.614	2,19%	88
	UKUPNO OBVEZE	463.676	93,03%	451.864	93,36%	97
11.	Temeljni kapital	41.572	8,34%	43.572	9,00%	105
12.	Rezerve	10.584	2,12%	364	0,08%	3
13.	Akumulirana dobit/gubitak	-17.400	-3,49%	-11.785	-2,43%	68
	UKUPNO KAPITAL	34.756	6,97%	32.151	6,64%	93
	UKUPNO PASIVA	498.432	100,00%	484.015	100,00%	97
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	118.913	23,86%	123.543	25,52%	104
	Novi otpis (+)	14.467	2,90%	3.204	0,66%	22
	Naplata (-)	2.966	0,60%	5.590	1,15%	188
	Trajni otpis (-)	6.871	1,38%	468	0,10%	7
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	123.543	24,79%	120.689	24,93%	98

Prilog 6. Konsolidirani račun dobiti i gubitka (u 000 KM)

Red. broj	OPIS	30.9.2014		30.9.2015		INDEKS 30.9.2015/ 30.9.2014
		Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	Iznos (000 KM)	% u ukupnim prihodima	
	FINANCIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata	22.518	62,28%	21.029	43,48%	93
1a)	kamate po finansijskom leasingu	16.812	46,50%	14.420	29,81%	86
1b)	kamate na plasmane bankama	307	0,85%	342	0,71%	111
1c)	naknade (za obradu leasing zahtjeva itd.)	1.039	2,87%	928	1,92%	89
1d)	ostali prihodi po kamatama	4.360	12,06%	5.339	11,04%	122
2.	Rashodi po kamatama	11.254	31,13%	8.346	17,25%	74
2a)	kamate na pozajmljena sredstva	10.957	30,30%	8.163	16,88%	75
2b)	naknade za obradu kredita	256	0,71%	183	0,38%	71
2c)	ostali rashodi po kamatama	41	0,11%	0	0,00%	0
3.	Neto prihodi od kamata	11.264	31,15%	12.683	26,22%	113
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	13.639	37,72%	27.340	56,52%	200
4a)	naknade za izvršene usluge	39	0,11%	25	0,05%	64
4b)	naknade od operativnog najma	8.703	24,07%	8.529	17,63%	98
4c)	prihodi od prodaje leasing objekta, neto	50	0,14%	5	0,01%	10
4d)	ostali operativni prihodi	4.847	13,41%	18.781	38,83%	387
4d1)	prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	1.698	4,70%	4.653	9,62%	274
4d2)	prihodi od opomena	431	1,19%	371	0,77%	86
4d3)	ostalo	2.718	7,52%	13.757	28,44%	506
5.	Operativni rashodi	27.574	76,26%	29.506	61,00%	107
5a)	troškovi plaća i doprinosa	6.015	16,64%	5.229	10,81%	87
5b)	troškovi poslovnog prostora	8.749	24,20%	9.815	20,29%	112
5c)	ostali operativni rashodi	12.810	35,43%	14.462	29,90%	113
6.	Troškovi rezervi za gubitke	9.300	25,72%	2.877	5,95%	31
6a)	troškovi rezervi za gubitke finansijski leasing	1.792	4,96%	1.473	3,05%	82
6b)	troškovi rezervi za gubitke zajam	7.508	20,76%	1.404	2,90%	19
7.	Dobit prije poreza	-11.971	-33,11%	7.640	15,80%	-64
8.	porez na dobit	162	0,45%	240	0,50%	148
9.	Neto dobit	-12.133	-33,56%	7.400	15,30%	-61

Prilog 7. Rangiranje bilančne sume

31.12.2014					30.9.2015					
Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 2014.	Kumul. udjel	Rang	Leasing društvo	Bilančna suma (000 KM)	Udjel 30.9.2015.	Kumul. udjel	Indeks bilančne sume
1.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	151.699	30,44%	30,44%	1.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	150.472	31,09%	31,09%	116
2.	UniCredit Leasing d.o.o. Sarajevo	129.491	25,98%	56,41%	2.	Raiffeisen Leasing d.o.o. Sarajevo	126.249	26,08%	57,17%	83
3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	109.281	21,92%	78,34%	3.	VB Leasing d.o.o. Sarajevo	120.109	24,82%	81,99%	110
4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	56.465	11,33%	89,67%	4.	Sparkasse Leasing d.o.o. Sarajevo	54.038	11,16%	93,15%	96
5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	25.429	5,10%	94,77%	5.	NLB Leasing d.o.o. Sarajevo	19.502	4,03%	97,18%	77
6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	26.067	5,23%	100,00%	6.	Asa ALeasing d.o.o. Sarajevo	11.755	2,43%	99,61%	45
					7.	Porsche Leasing d.o.o. Sarajevo	1.890	0,39%	100,00%	-
UKUPNO		498.432	100,00%		UKUPNO		484.015	100,00%		97